

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL Y. Y., X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO
NAGRINĖJIMO**

2021-07-21 Nr. 429-270
Vilnius

Lietuvos bankas gavo Y. Y. ir X. X. (toliau – pareiškėjai), atstovaujančių savo ir nepilnamečio sūnaus A. A. interesams, kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjų ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. rugpjūčio 22 d. Šilalės rajone, Pelkių kaime, kelyje Kryžkalnis–Rietavas–Vėžaičiai, įvyko eismo įvykis, jo metu buvo sugadintas pareiškėjų automobilis „Opel Zafira“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), su priekaba „Tiki CS375-L“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), (toliau – Įvykis). Įvykio metu automobilyje važiavo pareiškėjai ir jų nepilnametis sūnus A. A.. Įvykį sukėlė transporto priemonės „Honda Accord“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), valdytojas, kurio civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu buvo apdraudęs draudikas. Pareiškėjai pateikė draudikui pretenziją dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, tačiau draudiko sprendimai žalos bylose pareiškėjų netenkino.

Patikslintame kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas nurodė tokius draudikui reiškiamus reikalavimus dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo: „1. Už sugadinto telefono taisymą 20 eurų (taisymas kainavo brangiau, negu atlygino draudimas); 2. Už 2018 m. pirktos priekabos skirtumą 199 eurų. Įsigijau analogišką, pigiausią variantą. Sąskaitos pridėtos. 3. Už automobilį, kuris buvo techniškai tvarkingas, nors įsigijau kitą, bet tenka nuolat remontuoti - 500 eurų; 4. Už draudimo nutraukimo nuostolius 20 eurų. Už moralinę žalą, kad aš būdamas nekaltas, turėjau visą rugsėjo mėnesį reikalauti, kad būtų padengti nuostoliai, patirtą stresą autoįvykio metu, patyriau nepatogumus vykstant į darbą, tvarkant namus, išgyvenau dvasinį sukrėtimą, kurį patyriau dėl žmonos sveikatos (ji pateko į ligoninę, lankėsi pas gydytojus, išgyveno emocinį sukrėtimą dėl autoįvykio), sūnus lankosi pas psichologę, nes bijo važiuoti automobiliu, tai sukelia man sunkumus vairuojant. Moralinę žalą vertinu 700 eurų.“

Pareiškėjai nurodė, kad draudikas buvo informuotas apie Įvykį, draudiko atstovas 2020 m. rugpjūčio 25 d. apžiūrėjo pareiškėjų automobilį ir priekabą ir juos pripažino sunaikintais.

Draudikas 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimu už priekabą pareiškėjams išmokėjo 851 Eur draudimo išmoką (priekaba iki Įvykio įvertinta 1 050 Eur; priekabos remonto kaina – 1 018,68 Eur; liekanų vertė – 199 Eur). Po Įvykio priekabos nebuvo įmanoma saugiai tempti, todėl patirtos ir jos vežimo išlaidos – 149 Eur (draudimo išmoka, atlyginanti šias išlaidas, išmokėta 2020 m. rugsėjo 2 d. sprendimu). Pareiškėjai nesutiko su draudimo išmokos už priekabą dydžiu. Sunaikinta priekaba buvo piršta nauja 2018 m. liepos mėnesį už 1 200 Eur. Po Įvykio, 2020 m. spalio 14 d., pareiškėjai įsigijo analogišką sunaikintai priekabą, jos kaina – 1 250 Eur, pigiau tokios priekabos įsigyti rinkoje neįmanoma.

Taip pat be pareiškėjų sutikimo sunaikintu buvo pripažintas ir pareiškėjų automobilis. 2020 m. rugpjūčio 31 d. pareiškėjas draudikui nurodė, kad, jeigu automobilis būtų pripažintas sunaikintu, pareiškėjas sutiktų su 1 500 Eur automobilio verte, o jeigu būtų pripažintas remontuotinu – sutiktų su 1 300 Eur automobilio verte. Vis dėlto draudikas 2020 m. rugsėjo

3 d. pareiškėją informavo, kad automobilio remonto kaina pagal remonto sąmatą yra 2 656,03 Eur su PVM, taigi viršija 75 proc. automobilio rinkos vertės (kuri yra 1 600 Eur). Dėl šios priežasties automobilis pripažintinas sunaikintu, o draudimo išmoka apskaičiuojama automobilio vertę iki įvykio mažinant jo likutine verte po įvykio (195 Eur). Dėl minėtų priežasčių draudikas 2020 m. rugsėjo 2 d. sprendimu nutarė pareiškėjams už automobilį išmokėti 1 405 Eur draudimo išmoką. Pareiškėjai pažymėjo, kad 2020 m. rugpjūčio 9 d. buvo atlikta automobilio techninė apžiūra, jis buvo techniškai tvarkingas ir paruoštas dvejų metų eksploatacijai. Draudiko išmokėta išmoka yra per maža, nes „techniškai tvarkingo automobilio už 1 400 eurų nenupirksi“.

Pareiškėjai nurodė, kad įvykio metu skilo ir telefono „Samsung Galaxy“ (pirkto 2019 m. liepos 3 d.) ekranas, remonto kaina - 89,40 Eur su PVM, tačiau draudikas nepagrįstai atlygino tik dalį remonto išlaidų.

Taip pat pareiškėjai nurodė, kad dėl įvykio patyrė 20 Eur „draudimo nutraukimo“ nuostolių.

Pareiškėjai nurodė, kad įvykio metu automobilis vertėsi. Pareiškėja labai išsigando, patyrė dešinės rankos sumušimų. 2020 m. rugpjūčio 24 d. pareiškėja kreipėsi į medikus dėl pakilusio spaudimo, skausmo, galvos svaigimo. Sveikatos būklei nepagerėjus, pareiškėja 2020 m. rugsėjo 2 d. kreipėsi į šeimos gydytoją, ši paskyrė nervų sistemą veikiančius vaistus ir pažymoje nurodė, kad tai ūmi reakcija į įvykį. Pareiškėjai buvo išmokėta 300 Eur draudimo išmoka, atlyginanti patirtą neturtinę žalą.

Pareiškėjas prašė draudiko atlyginti ir jo paties patirtą neturtinę žalą: „Man, kaip nukentėjusiam, turėtų būti išmokėta ir neturtinė žala, kurią įvertinu 700 eurų, nes patyriau tiek finansinių išlaidų, tiek buvo gaišinamas mano laikas, tiek įsigyjant kitą automobilį, jo ieškant, tiek registruojant, tvarkant dokumentus.<...>. Taip pat turėjau keblumą dėl vykimo į darbą, nes į darbą vykstu savo automobiliu. Taip pat gaišau savo laiką susirašinėdamas su draudimo atstovais, patirdamas jų žeminimą. Jų siūlomoms sumoms buvo neadekvačios rinkos kainai. Tiek siūlomam automobiliui, tiek priekabai.“

Taip pat pareiškėjai nurodė, kad neturtinę žalą patyrė ir pareiškėjų sūnus. 2020 m. rugpjūčio 22 d. draudikui pateiktame prašyme dėl žalos atlyginimo nurodoma, kad pareiškėjų sūnui „ant akies ir rankos buvo dideli sumušimai. GMP į ligoninę nevežė.“ Pareiškėjai pateikė ugdymo įstaigos psichologės išduotą pažymą dėl sūnui dėl įvykio atsiradusių psichologinių padarinių – baimės, nerimo. Papildomai pareiškėja nurodė, kad dėl sūnaus būklės nesikreipė į gydymo įstaigą, nes „emocinių traumų gydytojai negydo. Mes pilnai pasitikime, kad psichologas turėtų padėti. O ir dėl pandemijos tam ir nėra sąlygų. O vaikas ir po šiai dienai bijo važiuoti, kai sužino, kad teks važiuoti verkia, nemiega naktim.“

Pateiktame atsiliepime į pareiškėjų kreipimąsi draudikas nurodė su pareiškėjų reikalavimais nesutinkantis. Draudikas nėra įpareigotas atlyginti turtui padarytos žalos jo nauja verte. Sugadintas turtas buvo nenaujas, todėl, apskaičiuojant draudimo išmoką, turėjo būti taikomas nusidėvėjimas arba turto liekanų vertė. Pareiškėjai nepateikia jokių konkrečių argumentų, iš kurių galima būtų teigti, kad draudikas netinkamai įvertino žalą ir nustatė jos dydį.

Draudikas nurodė, kad, pagal Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 14 punktą, žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turtą remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.

Šiuo atveju buvo nustatyta, kad automobilio remonto kaina - 2 656,03 Eur su PVM. Ginčo tarp šalių dėl to nėra. Taip pat nustatyta, kad automobilio rinkos vertė iki įvykio – 1 600 Eur. Draudikas pažymėjo, kad pats pareiškėjas pateiktame susirašinėjime su draudiku (2020 m. rugpjūčio 31 d. el. laiške) automobilį įvertino 1 500 Eur. Remonto kaina viršijo 75 proc. automobilio rinkos vertės, todėl automobilis pripažintas sunaikintu ir pareiškėjams atlyginta nuostolių suma, įvertinus liekanų vertę (kuri lygi 195 Eur) išmokėta 1 405 Eur draudimo išmoka. Draudikas pažymėjo, kad draudiko nustatyta nuostolio suma yra artima pareiškėjo nurodytai automobilio rinkos vertei. Nėra pagrindo teigti, kad už per mažą draudimo išmoką nebus įmanoma įsigyti analogiško automobilio.

Draudikas nustatė, kad priekabos remonto kaina – 1 018,68 Eur, o rinkos vertė iki įvykio – 1 050 Eur. Kadangi remonto kaina buvo didesnė negu 75 proc. priekabos rinkos vertės, buvo nustatyta priekabos liekanų vertė po įvykio (199 Eur vertė nustatyta aukciono būdu) ir

išmokėta 851 Eur draudimo išmoka (rinkos vertė iki įvykio sumažinta likutine verte po įvykio). Draudikas nurodė, kad nauja priekaba buvo įsigyta 2018 metais už 1 200 Eur, o nustatyta naudotos priekabos rinkos kaina yra artima jos naujos vertei.

Pasisakydamas dėl su žala telefonui susijusio reikalavimo, draudikas nurodė, kad konkretus kilnojamojo turto nusidėvėjimo dydis nėra reglamentuotas teisės aktuose, tačiau neginčytina, kad nusidėvėjimas turi būti taikomas. Telefonas laikytinas intensyvaus naudojimo turtu, naudojamas nepriklausomai nuo vietos, tikslo, užsiėmimo, sezoniškumo. Jis veikia nuolatos. Telefono, kaip turto, visiškas nusidėvėjimas draudiko pripažįstamas po 5 metų naudojimo. Pasibaigus minėtam laikotarpiui, laikoma, kad turtas yra 100 proc. nusidėvėjęs. Taigi, metinis telefonų nusidėvėjimas yra lygus 20 proc. Šiuo atveju nuo telefono įsigijimo iki įvykio praėjo 13 mėnesių (telefonas buvo įsigytas 2019 m. liepos 3 d.), todėl taikomas 21,66 proc. nusidėvėjimas. Nustatyta telefono remonto kaina – 89,40 Eur. Draudikas pažymėjo, kad draudimo išmoka apskaičiuota nusidėvėjimą taikant tik detalių, o ne darbų, reikalingų telefonui atkurti į prieš tai buvusią būklę, kainai (detalių kaina – 64,50 Eur).

Draudikas nurodė, kad Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 2 straipsnio 14 dalyje ir 7 straipsnyje nustatyta draudiko pareiga nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlyginti neturtinę žalą dėl padarytos per eismo įvykį žalos asmens sveikatai ar dėl asmens gyvybės atėmimo. Nei TPVCPDĮ, nei Draudimo įstatyme nėra nuostatų dėl draudiko pareigos atlyginti neturtinę žalą dėl galimai netinkamo iš draudimo sutarties kylančių įsipareigojimų vykdymo.

Pareiškėjai dėl įvykio buvo nežymiai, be liekamųjų pasekmių sutrikdyta sveikata. Draudikas išmokėjo 300 Eur draudimo išmoką neturtinei žalai atlyginti ir pareiškėja nereikia prieštaravimų dėl nustatyto dydžio.

Nagrinęjant ginčą draudikas informavo, kad įvertinęs pateiktus duomenis, nusprendė išmokėti 200 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio pareiškėjų sūnaus patirtą neturtinę žalą. Kartu draudikas pažymėjo, kad pareiškėjai iš pradžių reikalavimų dėl sūnaus galimai patirtos neturtinės žalos atlyginimo nereikšė, o jos pagrindimas kelia abejonių. Pareiškėjų sūnaus galimai patirta neturtinė žala grindžiama ne gydymo įstaigos išduotu dokumentu, o mokyklos, kurioje pedagoge dirba ir pareiškėja, psichologės informacija, taigi, draudikui kyla abejonių dėl jos objektyvumo. Pateiktoje pažymoje nurodoma, kad vaikui teikiamos nuolatinės konsultacijos, tačiau neaišku, kodėl nesikreipiama į medicinos įstaigas, kodėl vaikui nėra taikomos gydymo priemonės, medikamentai. Jei vaikas patyrė didelių sumušimų, nebuvo priešasčių po įvykio nesikreipti į medikus kartu su pareiškėja. Draudikas nurodė, kad jo išmokėta suma atitinka teismų praktiką panašiose bylose.

Pasisakydamas dėl pareiškėjų reikalavimo atlyginti 200 Eur „draudimo nutraukimo“ nuostolius, Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime draudikas nurodė, kad pareiškėjai minėtų nuostolių niekaip nepagrindė, o draudikas su pareiškėjais draudimo sutarčių nebuvo sudaręs. Ginčo nagrinėjimo metu pareiškėjai pakeitė reikalavimus ir patikslino reikalavimą dėl „draudimo nutraukimo“ nuostolių atlyginimo – nurodė, kad minėti nuostoliai yra ne 200 Eur, o 42,73 Eur, taip pat pateikė AB „Lietuvos draudimas“ išduotą pažymą, patvirtinančią pareiškėją patyrus minėtas išlaidas. Įvertinęs pateiktus duomenis, draudikas informavo Lietuvos banką nusprendęs išmokėti pareiškėjams papildomą 42,73 Eur draudimo išmoką ir pateikė jos sumokėjimo įrodymus.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios su įvykiu susijusią žalą, pagrįstumo.

Kaip minėta, pareiškėjai prašė rekomenduoti draudikui papildomai išmokėti draudimo išmokas, susijusias su turtinės žalos atlyginimu: 1) 500 Eur, atlyginant su automobiliu susijusią žalą; 2) 199 Eur, atlyginant su priekaba susijusią žalą; 3) 20 Eur „už sugadinto telefono taisymą“; 4) atlyginti „draudimo nutraukimo“ nuostolius, kurie iš pradžių vertinti 200 Eur, o vėliau – 42,73 Eur. Kaip minėta, draudikui išmokėjus 42,73 Eur draudimo išmoką, ginčo dėl „draudimo nutraukimo“ nuostolių atlyginimo nebeliko.

Taip pat pareiškėjai nurodė, kad draudikas pareiškėjai atlygino 300 Eur neturtinę žalą, bet prašė papildomai išmokėti 700 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo ir jo sūnaus patirtą neturtinę žalą. Kaip minėta, draudikas iš dalies tenkino reiškiamą reikalavimą ir išmokėjo 200 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjų sūnaus patirtą neturtinę žalą.

Pagal TPVCAPDĮ 3 straipsnio 2 dalį, privalomojo draudimo sutartimi apdraudžiama draudimo sutartyje ar (ir) transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijime nurodytą transporto priemonę naudojančių valdytojų civilinė atsakomybė dėl žalos padarymo. Įvykus draudžiamajam eismo įvykiui, draudikas įpareigojamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią nukentėjusio trečiojo asmens nuostolius, kurie buvo padaryti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdrausta transporto priemone. Vadovaujantis TPVCAPDĮ nuostatomis, draudiko mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 ir 5 dalys).

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.249 straipsnio 1 dalyje pateikta žalos samprata: žala yra asmens turto netekimas arba sužalojimas, asmens turėtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai), taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų buvę neteisėtų veiksmų.

Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje suformuota taisykle, nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlygintini nuostoliai, kaip šio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: jos turi būti priverstinės, būtinos ir protingos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002). Atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo kompensacinę paskirtį, asmens patirtą žalą būtina tiksliai įvertinti, siekiant, kad draudiko išmokama draudimo išmoka atlygintų tiek, kiek asmuo iš tikrųjų prarado. Draudimo teisiniuose santykiuose įgyvendinamas Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintas visiško nuostolių atlyginimo principas ne tik suteikia nukentėjusiam asmeniui teisę reikalauti visiško nuostolių atlyginimo, bet reiškia ir tai, kad asmeniui neturi būti atlyginama daugiau žalos, nei jis patyrė dėl draudžiamąjį įvykio. Vadinasi, būtina nustatyti asmens patirtų nuostolių atsiradimo priežastį ir patvirtinti, kad jie atsirado dėl konkretaus draudžiamąjį įvykio. Pagal TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalį, atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas arba – šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytais atvejais – biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (Taisyklės) 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

1. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios automobilio sugadinimo nuostolius

Kaip minėta, pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią automobilio praradimo nuostolius: „Už automobilį, kuris buvo techniškai tvarkingas, nors įsigijau kitą, bet tenka nuolat remontuoti - 500 eurų“.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po įvykio sudarė automobilio remonto sąmatą, pagal kurią automobilio remonto kaina – 2 656,03 Eur su PVM. Draudiko nustatyta automobilio rinkos vertė iki įvykio – 1 600 Eur, liekanų vertė – 195 Eur. Pažymėtina, kad pats pareiškėjas pateiktame susirašinėjime su draudiku (2020 m. rugpjūčio 31 d. el. laiške) automobilį iki įvykio įvertino 1 500 Eur. Taigi, draudiko nustatyta automobilio rinkos vertė iki įvykio buvo net didesnė, negu nurodyta pareiškėjo. Kartu pažymėtina, kad Lietuvos bankui

nepateikta jokių objektyvių duomenų, patvirtinančių, kad draudiko ekspertų nustatyta automobilio remonto kaina, taip pat jo vertė prieš ir po įvykio yra neteisinga.

Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turta remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.

Kaip minėta, šiuo atveju draudiko nustatytos būtinosios automobilio remonto išlaidos smarkiai viršijo 75 proc. automobilio rinkos vertės iki įvykio. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, nėra pagrindo vertinti, kad draudikas nepagrįstai pripažino automobilį sunaikintu.

Kaip minėta, pareiškėjams išmokėta draudimo išmoka už sunaikintą automobilį apskaičiuota iš automobilio rinkos vertės iki įvykio (1 600 Eur) atėmus automobilio likutinę vertę (195 Eur). Toks draudimo išmokos apskaičiavimas atitinka teisinį reglamentavimą (žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio).

Pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjai turi įrodyti, kad draudiko apskaičiuota išmoka už automobilį yra per maža, nepakankama tam, kad būtų atlyginti pareiškėjų realiai patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Pareiškėjai šiuo atveju nepateikė jokių objektyvių duomenų, paneigiančių draudiko ekspertų nustatyto draudimo išmokos dydžio teisingumą ir pagrindžiančių pareiškėjų reikalavimą išmokėti papildomą 500 Eur draudimo išmoką.

Pažymėtina, kad pareiškėjų po įvykio įgyto naujo automobilio galimi trūkumai ar gedimai neturi teisinės reikšmės, sprendžiant dėl šioje ginčo byloje vertinamo draudimo išmokos už sunaikintą automobilį dydžio.

Įvertinus ginčo aplinkybes ir minėtą teisinį reglamentavimą, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudiko apskaičiuota draudimo išmoka už automobilį yra neteisinga ar nepakankama pareiškėjams gražinti į padėtį iki įvykio.

2. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios nuostolius už prarastą priekabą

Iš pateiktų duomenų matyti, kad draudiko nustatyta pareiškėjų priekabos remonto kaina – 1 018,68 Eur, priekabos rinkos vertė iki įvykio – 1 050 Eur, o likutinė vertė po įvykio – 199 Eur. Iš pateiktų duomenų matyti, kad priekabos rinkos vertė nustatyta draudiko ekspertų, atsižvelgiant į viešai skelbiamus priekabų pardavimo skelbimus (juose nurodytas kainas), o priekabos likutinė vertė nustatyta aukciono būdu. Jokių objektyvių duomenų, patvirtinančių, kad draudiko ekspertų nustatyta priekabos remonto kaina, priekabos vertė iki įvykio, taip pat aukciono būdu nustatyta priekabos liekanų vertė po įvykio būtų neteisingos, Lietuvos bankui nėra pateikta. Kaip matyti, nustatyta priekabos remonto kaina viršijo 75 proc. priekabos rinkos vertės iki įvykio, todėl nėra pagrindo teigti, kad draudikas nepagrįstai draudimo išmoką skaičiavo priekabą pripažindamas sunaikinta.

Vertinant pareiškėjų nurodytą papildomai prašomą išmokėti draudimo išmokos sumą, matyti, kad ji atitinka priekabos liekanų vertę (199 Eur). Kaip minėta, pagal aktualų teisinį reguliavimą, žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Draudikas minėtu būdu ir apskaičiavo draudimo išmoką – t. y. priekabos rinkos vertę sumažino liekanų verte (199 Eur). Įvertinus ginčo aplinkybes, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką už sunaikintą priekabą, nesilaikė teisės aktuose nustatytos draudimo išmokos apskaičiavimo tvarkos.

Pareiškėjai nurodė, kad sunaikinta priekaba buvo įsigyta 2018 metais už 1 200 Eur

(nauja). Taip pat po įvykio pareiškėjai nurodė įsigiję analogišką priekabą už 1 250 Eur (pareiškėjai pateikė išankstinio mokėjimo sąskaitą, kurioje nurodyta minėta suma). Įvertinus pateiktus duomenis, sutiktina su draudiku, kad jam nekyla pareiga pareiškėjams atlyginti naujos priekabos vertės. Pažymėtina, kad žalos atlyginimu siekiama grąžinti nukentėjusį asmenį į padėtį iki eismo įvykio – šiuo atveju sugadinta priekaba nebebuvo nauja, o naudota kelerius metus. Kartu pažymėtina, kad draudiko nustatyta priekabos rinkos vertė – 1 050 Eur, atsižvelgiant į pačių pareiškėjų nurodytą naujos analogiškos priekabos vertę, skiriasi nežymiai, tai papildomai patvirtina, kad draudikas teisingai nustatė rinkos vertę.

Įvertinus nurodytas aplinkybes, nėra pagrindo teigti, kad draudiko išmokėta už sunaikintą priekabą draudimo išmoka yra nepakankama pareiškėjams grąžinti į iki įvykio buvusią padėtį.

3. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios su telefono remontu susijusias išlaidas

Iš pateiktų duomenų matyti, kad per įvykį skilo telefono „Samsung Galaxy“ ekranas. Pareiškėjas kreipėsi į telefonus remontuojančią įmonę UAB „Mobiliųjų telefonų techninis centras“, jos nustatyta telefono remonto kaina – 89,40 Eur su PVM. Draudiko apskaičiuota išmoka – 75,43 Eur. Pareiškėjai nurodė, kad prašo draudiko išmokėti papildomą 20 Eur draudimo išmoką, o savo reikalavimą grindė aplinkybe, kad jiems nebuvo visiškai atlygintos telefono remonto išlaidos.

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo nuostolio sumą (89,40 Eur) mažindamas taikyto nusidėvėjimo suma (13,98 Eur). Draudikas nurodė, kad taikomas metinis telefonų nusidėvėjimas yra lygus 20 proc. Šiuo atveju nuo telefono įsigijimo iki įvykio praėjo 13 mėnesių (telefonas buvo įsigytas 2019 m. liepos 3 d.), todėl nusidėvėjimas sudaro 21,66 proc. (1,66 proc. – vieno mėnesio nusidėvėjimo dydis). Apskaičiuojant draudimo išmoką, nusidėvėjimas taikytas tik detalių, reikalingų telefonui atkurti į prieš tai buvusią būklę, kainai (detalių kaina – 64,50 Eur; darbų kaina – 24,90 Eur).

Taisyklių 15 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Kaip matyti, šiuo atveju draudikas, atlygindamas telefono remonto išlaidas, draudimo išmokos dydį nustatė, atsižvelgdamas į keičiamų detalių nusidėvėjimą. Kaip minėta, įvykio metu pažeistas telefonas nebuvo naujas, jo nusidėvėjimą įvertino draudiko ekspertai. Nusidėvėjimas buvo taikytas tik keičiamoms detalėms. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, taip pat į minėtą teisinį reguliavimą, pagal kurį remonto išlaidos apskaičiuojamos, nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas nepagrįstai draudimo išmoką sumažino 13,98 Eur suma. Pažymėtina, kad pareiškėjai prašė draudiko išmokėti papildomą 20 Eur draudimo išmoką, tačiau reikalavimo dėl 6,02 Eur apskritai niekaip nepagrindė. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas tinkamai apskaičiavo žalą telefonui atlyginančią draudimo išmoką.

4. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios neturtinę žalą pareiškėjui ir pareiškėjų sūnui

Kaip minėta, pareiškėjai prašė draudiko išmokėti 700 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo ir pareiškėjų sūnaus dėl įvykio patirtą neturtinę žalą. Kol ginčas buvo nagrinėjamas Lietuvos banke, draudikas išmokėjo 200 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjų sūnaus dėl įvykio patirtą neturtinę žalą. Su prašymu atlyginti pareiškėjo galimai patirtą neturtinę žalą draudikas nesutiko, laikydamas jį nepagrįstu.

TPVCPDĮ 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad neturtinė eismo įvykio žala – tai asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kitos piniginės išraiškos neturinčios pasekmės, atsiradusios dėl padarytos per eismo įvykį žalos asmens sveikatai ar dėl asmens gyvybės atėmimo.

TPVCPDĮ 15 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad atsakingas draudikas ar biuras, nustatydamas atlygintinos neturtinės žalos dydį, vadovaujasi kompetentingų asmenų išduotais

dokumentais, įrodančiais laikinojo nedarbingumo trukmę, darbingumo ar neįgalumo lygį, sužalojimo pasekmes, kitais įrodymais. Atlygintinos neturtinės žalos dydis nustatomas atsižvelgiant į sveikatos sutrikdymo mastą ir kitus neturtinės žalos dydžiui nustatyti reikšmingus kriterijus.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 8 punkte nustatyta, kad eismo įvykio metu padarytos neturtinės žalos dydžio nustatymo rekomendacijas tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Taisyklių 12 punkte taip pat nustatyta, kad patirtos neturtinės žalos dydis apskaičiuojamas vadovaujantis Eismo įvykio metu padarytos neturtinės žalos dydžio nustatymo rekomendacijomis, kurias tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

4.1. *Dėl neturtinės žalos atlyginimo pareiškėjų sūnui*

2020 m. rugpjūčio 22 d. draudikui pateiktame prašyme atlyginti žalą nurodoma, kad dėl įvykio pareiškėjų sūnui „ant akies ir rankos buvo dideli sumušimai. GMP į ligoninę nevežė.“ Pareiškėjai pateikė ugdymo įstaigos psichologės išduotą pažymą. Pažymoje nurodoma, kad nuo 2020 m. rugsėjo mėn. pareiškėjų sūnui teikiamos psichologo konsultacijos, jų metu paaiškėjo, kad „mokinys išgyvena baimę ir nerimą. Vidinei būsenai būdinga įtampa, nesaugumas, kuri pasireiškia, jei reikia važiuoti autotransportu jam arba šeimos nariams. Konsultacijų metu paaiškėjo, kad buvo patekęs į auto įvykį 2020-08-22, kas galimai sukėlė emocinius sunkumus.“

Papildomai pareiškėja nurodė, kad dėl sūnaus būklės nesikreipė į gydymo įstaigą, nes „emocinių traumų gydytojai negydo. Mes pilnai pasitikime, kad psichologas turėtų padėti. O ir dėl pandemijos tam ir nėra sąlygų. O vaikas ir po šiai dienai bijo važiuoti, kai sužino, kad teks važiuoti verčia, nemiega naktim.“

Iš pateiktų duomenų spręstina, kad šiuo atveju pareiškėjai nepilnamečio sūnaus patirtą neturtinę žalą dėl įvykio sieja su neigiamais psichologinio pobūdžio padariniais, atsiradusiais dėl įvykio. Nors pradiniam kreipimesi į draudiką pareiškėjai nurodė sūnų patyrus kūno sumušimų, jokių kitų duomenų apie fizinę žalą ir dėl jos atsiradusius liekamuosius reiškinius pareiškėjų sūnaus sveikatai nėra pateikta.

Kaip minėta, šiuo atveju draudikas nutarė išmokėti 200 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjų sūnaus patirtą neturtinę žalą.

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 1K-367 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos neturtinės žalos dydžio nustatymo rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos) 4 punkte yra nurodomi orientaciniai neturtinės žalos dydžiai, esant sveikatos sutrikdymui. Rekomendacijų 4.1 papunktyje nustatyta, kad, esant fiziniam skausmui ar nežymiam sveikatos sutrikdymui, neturtinė žala vertinama iki 1 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (MMA)¹. Rekomendacijų 3 punkte nustatyta, kad nustatydamas konkretų neturtinės žalos dydį atsakingas draudikas, jo atstovas pretenzijoms nagrinėti ar Biuras turi atsižvelgti į kompetentingų institucijų išduotais dokumentais pagrįstus tokius kriterijus kaip sveikatos sutrikdymo mastas, laikinojo nedarbingumo trukmė, neįgalumo lygis, darbingumo lygis ar specialiųjų poreikių lygis, sužalojimo pasekmės, mirties faktas ir priežastys, nukentėjusio (sužaloto) asmens ar žuvusiojo kaltė ar didelis neatsargumas ir kitus panašius kriterijus, turinčius įtakos neturtinės žalos dydžiui.

Vis dėlto, kaip minėta, šiuo atveju, jokių objektyvių duomenų apie pareiškėjų sūnaus įvykio metu patirtą fizinį skausmą, sveikatos sutrikdymą ir (ar) dėl jų atsiradusius liekamuosius reiškinius sūnaus sveikatai nėra pateikta.

Teismų praktikoje nurodoma, kad, taikant subjektyvius neturtinės žalos atlyginimo kriterijus, didžiausia reikšmė suteikiama padariniams, t. y. asmens patirtų išgyvenimų trukmei ir intensyvumui, kurie nustatomi pirmiausia, atsižvelgiant į patirtų traumų pobūdį ir pažeidimo aplinkybes, pažeidimo sunkumą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. vasario 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-80-706/2015). Neturtinės žalos įvertinimas pinigais pripažintinas teisingu tik tada, jei konkrečiai nustatyta žalos atlyginimo pinigine išraiška atitinka sąžiningumo, teisingumo ir protingumo principus. Šių kriterijų turinys formuojamas ne tik objektyviojo jų suvokimo, kaip tam tikrų definicijų, pagrindu, bet ir vertinamųjų jų elementų atskleidimu remiantis teismų praktika konkrečiose bylose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-151/2013).

¹ Remiantis 2019 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 669 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ 2020 m. MMA – 607 Eur.

Vertinant teismų praktiką, matyti, kad klausimas dėl neturtinės žalos, kai ji kyla nesant rimtesnių padarinių fizinei asmens sveikatai (įprastai dėl sukkelto fizinio skausmo), daugiausia sprendžiamas baudžiamosiose bylose. Nevertinant minėtų bylų specifikos ir kitų konkrečių bylų aplinkybių, atkreiptinas dėmesys, kad, atlyginant neturtinę žalą, kai nekyla rimtesnių padarinių fizinei asmens sveikatai, priteisiamos neturtinės žalos sumos yra apie 200 Eur (pvz., 2021 m. gegužės 20 d. Šiaulių apygardos teismo nuosprendis baudžiamojame byloje Nr. 1A-141-354/2021; 2021 m. birželio 1 d. Panevėžio apygardos teismo nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1A-28-531/2021; 2020 m. birželio 5 d. Panevėžio apygardos teismo nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1A-107-350/2020, Vilniaus miesto apylinkės teismo nuosprendis baudžiamojame byloje Nr. 1-2580-1122/2020 ir kt.).

Šiuo atveju vertinant neturtinės žalos dydį, atsižvelgtina į tai, kad, kaip jau minėta, nebuvo nustatyto jokio (net nežymaus) pareiškėjų sūnaus sveikatos sutrikdymo masto, fizinio skausmo aplinkybės taip pat nėra patvirtintos jokiais objektyviais duomenimis. Patys pareiškėjai nurodė, kad po įvykio dėl sūnaus į jokią gydymo įstaigą nesikreipė, jokių fizinių padarinių sveikatai nenurodė, todėl manytina, kad fizinei sveikatai žalos įvykio metu padaryta nebuvo.

Vertinant pareiškėjų nurodytas aplinkybes dėl sūnaus patiriamų emocinių sunkumų dėl įvykio, matyti, kad jos papildomai grindžiamos ugdymo įstaigos psichologės pažyma. Pažymoje nurodoma, kad pareiškėjų sūnus patyrė emocinių sunkumų, kurie, mokyklos psichologės nuomone, gali būti susiję su įvykiu. Kartu pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju nėra pateikta jokių mediciniškai pagrįstų duomenų, jog pareiškėjų sūnui po įvykio būtų buvęs diagnozuotas konkretus psichologinis sutrikimas ar nustatyti simptomai, dėl kurių būtų buvęs reikalingas gydymas gydymo įstaigoje arba ambulatorinis gydymas, medicininių preparatų vartojimas ir t. t. Taip pat nėra pateikta jokių pagrįstų medicininių duomenų, kad pareiškėjų sūnui dėl įvykio būtų buvusi reikalinga profesionali psichoterapija ar individualios konsultacijos, kreiptasi papildomai ne į ugdymo įstaigoje dirbančius specialistus. Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad po įvykio dėl pareiškėjų sūnaus patiriamų emocinių išgyvenimų nebuvo kreiptasi į gydymo įstaigas ar individualų gydymą bei psichologinę pagalbą teikiančius specialistus, profesionaliai konsultuojančius emocinių sunkumų ar traumines patirtis turinčius asmenis, todėl nėra galimybės nustatyti, kad pareiškėjų sūnus dėl įvykio patyrė didelių emocinių sunkumų ir jam atsirado tam tikri liekamieji reiškiniai, dėl kurių jis patyrė didelę neturtinę žalą.

Įvertinus minėtas aplinkybes, vadovaujantis teisingumo, protingumo ir proporcingumo principais, manytina, kad draudiko išmokėta 200 Eur draudimo išmoka yra pakankama pareiškėjų sūnaus dėl įvykio patirtai neturtinei žalai atlyginti.

4.2. Dėl pareiškėjo patirtos neturtinės žalos atlyginimo

Pareiškėjas nurodė dėl įvykio patyręs neturtinę žalą, nes turėjo finansinių išlaidų, gaišo laiką, įsigydamas naują automobilį, tvarkydamas dokumentus, bendraudamas su draudiku. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas veikė netinkamai, nes išmokėjo per mažas draudimo išmokas. Taip pat pareiškėjas nurodė patyręs stresą dėl sutuoktinės ir sūnaus patirtos žalos. Jokių galimai įvykio nulemtą neturtinę žalą patvirtinančių įrodymų pareiškėjas nepateikė.

Vertinant pareiškėjo nurodytas aplinkybes, susijusias su patirtais nepatogumais, sutiktina su draudiku, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu siekiama užtikrinti neturtinės žalos atlyginimą, kai įvykio metu padaroma žala nukentėjusiojo asmens sveikatai arba žala patiriama dėl asmens gyvybės atėmimo.

Lietuvos banko vertinimu, nesant pateiktų jokių objektyvių duomenų, kad pareiškėjas patyrė fizinį skausmą, stiprius dvasinius išgyvenimus ir kitas piniginės išraiškos neturtinės pasekmes, atsiradusias dėl padarytos per įvykį žalos sveikatai ar asmens gyvybės atėmimo, draudikui teisės aktų nustatyta tvarka nekyla pareiga pareiškėjui atlyginti neturtinę žalą.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, manytina, kad draudikas pagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjui neturtinę žalą.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes ir nagrinėjant ginčą draudiko papildomai išmokėtas sumas, darytina išvada, kad tenkinti pareiškėjų reikalavimų nėra pagrindo.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke

taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjų Y. Y. ir X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Teisės taikymo ir teisėkūros skyriaus
vadovė, pavaduojanti Teisės ir
licencijavimo departamento direktorių

Eglė Lukošienė